

▼ **YHTEISTÄ TYÖTÄ PERHEIDEN PARHAAKSI**

Arviointi lasten ja perheiden tukena monitoimijaisessa työssä

SOCOM 13.11.2020, Päivi Petrelius

Lyhyt esittäytyminen

Päivi Petrelius

- Sosiaalityöntekijä, YTT, tutkija, kehittäjä
- Lastensuojelutöissä vuodesta 2006, tutkimusta ja kehittämistä avo- ja sijaishuollossa
- Lastensuojelun erikoistutkija ja kehittäispäällikkö THL vuosina 2014-2020
- Systeminen lastensuojelu – mallin kehittämistyö, kouluttajakoulutukset, juurruttaminen, arviointi vuosina 2016-2020
- Monitoimijainen työ, verkostojohtaminen, tutkimusperustainen palveluiden yhteiskehittäminen, käytäntötutkimus
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman lastensuojelukokonaisuus – palvelumallinnukset ja yhteiskehittäminen
- Digitaalisten työvälineiden kehittäminen systemisen työskentelyn tueksi Solutos Oy:ssä
- Hyvinvoinnin juurilla yhteisöjen arjessa – systemiset, suhdeperustaiset yhteisövalmennukset työ- ja kasvuyhteisöille

www.curiosa.fi

KOLME NÄKÖKULMAA MONITOIMIJASEEN TYÖHÖN JA ARVIOINTIIN

I Suhdeperustaisuus osana monitoimijaista työskentelyä ja arviointia – mitä, miten ja miksi?

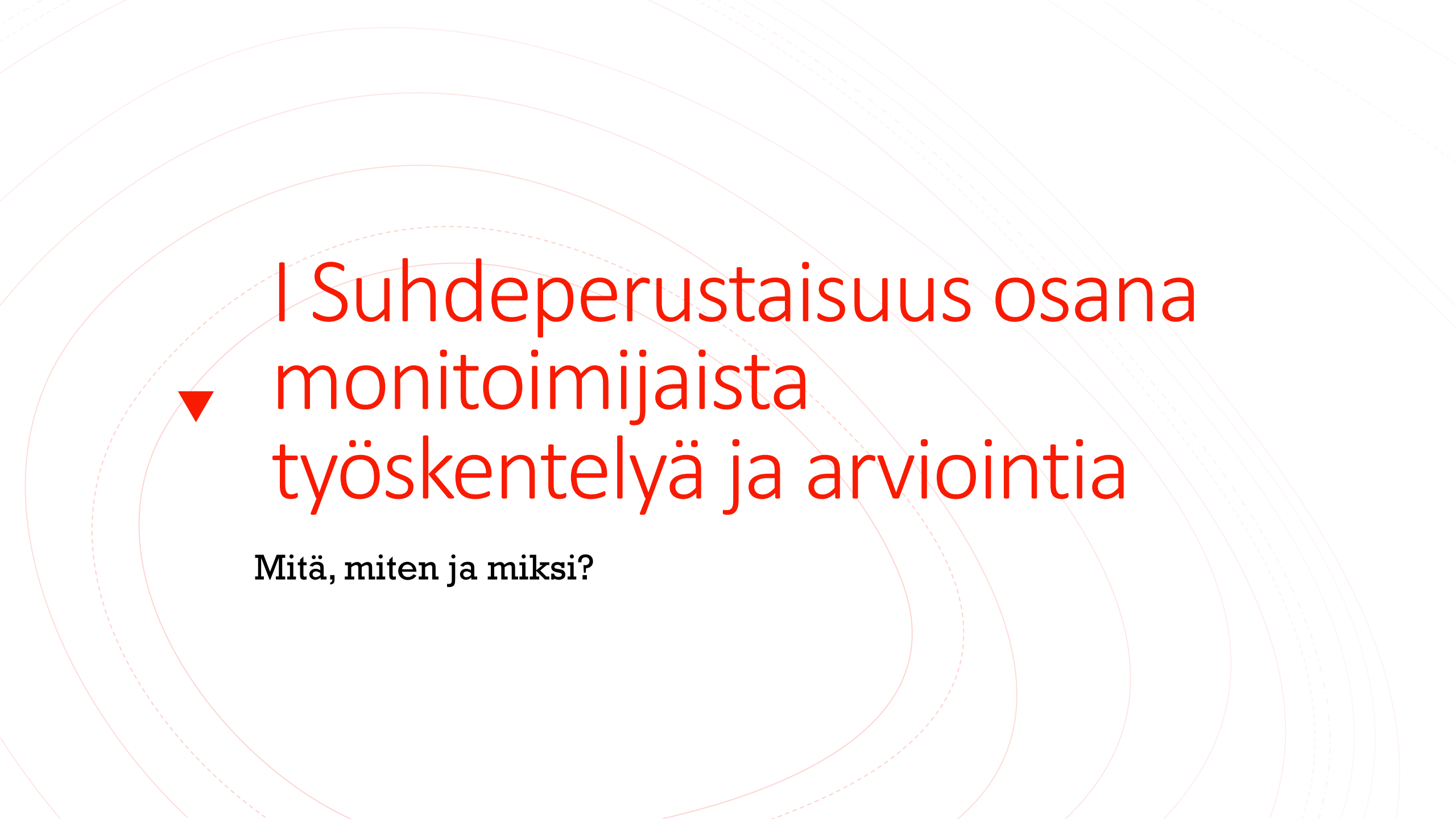
Kommentit: Saana Friberg ja Riikka Telanto

II Jaetun tavoitteen löytäminen vaikuttavuuden lähtökohtana monitoimijaisessa työssä

Kommentit: Elina Ravalt ja Hanna Ahtiainen

III Monitoimijainen arviointi- tiedon siirtämistä ja/vai yhteisen ymmärryksen syventämistä?

Kommentit: Terttu Hänninen ja Henna Karvonen

The background features several concentric circles in a light red color. A dashed red line starts from the left edge and curves around the text, ending on the right side.

I Suhdeperustaisuus osana ▼ monitoimijaista työskentelyä ja arviointia

Mitä, miten ja miksi?

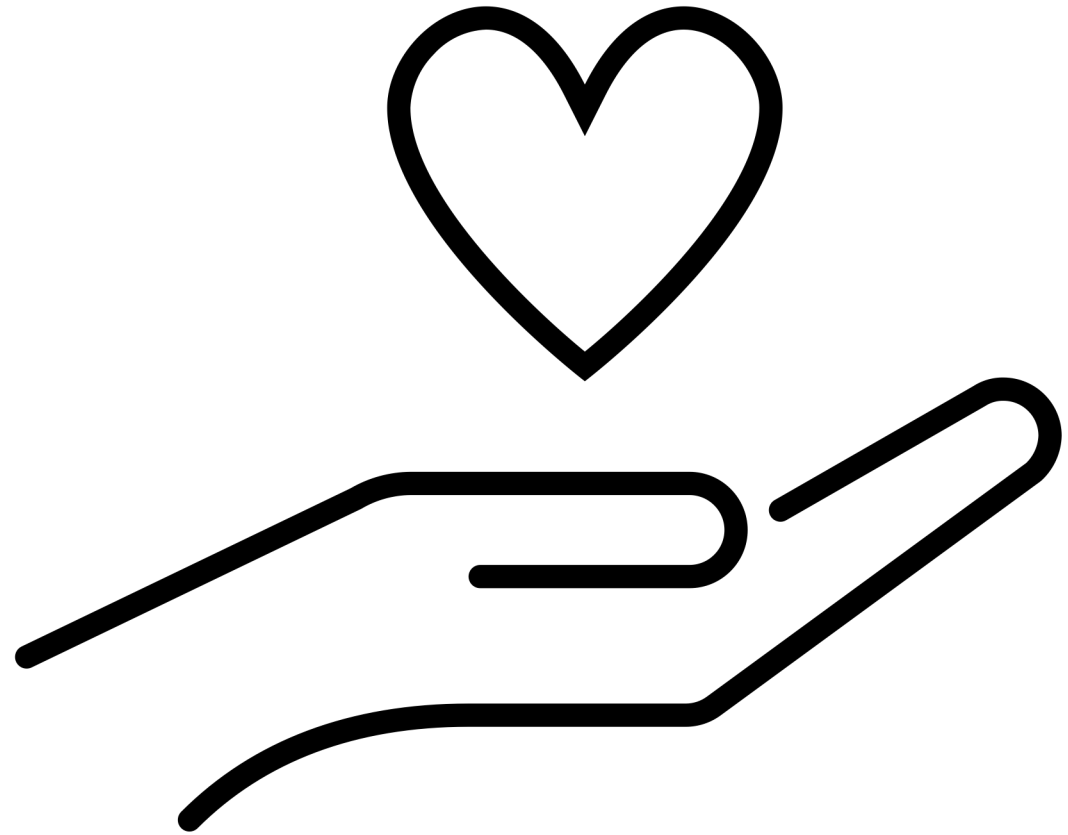
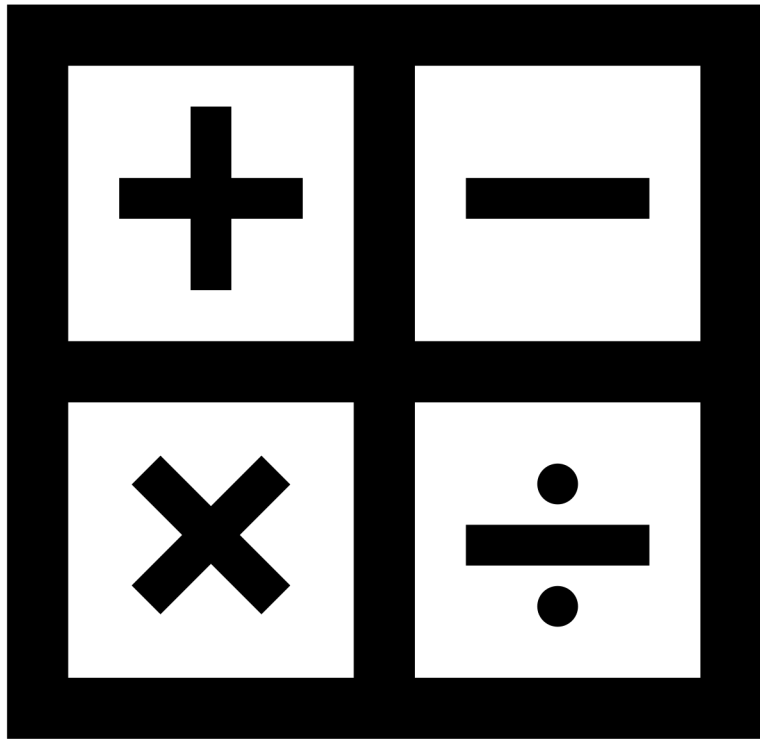

Mielipide | Lukijan mielipide

Saisimmeko katsoa lastamme ihailevin, ei arvioivin, silmin?

Lastamme auttavien ja tukevien palveluiden rakenne ja käytänteet kuormittavat meitä suunnattomasti.

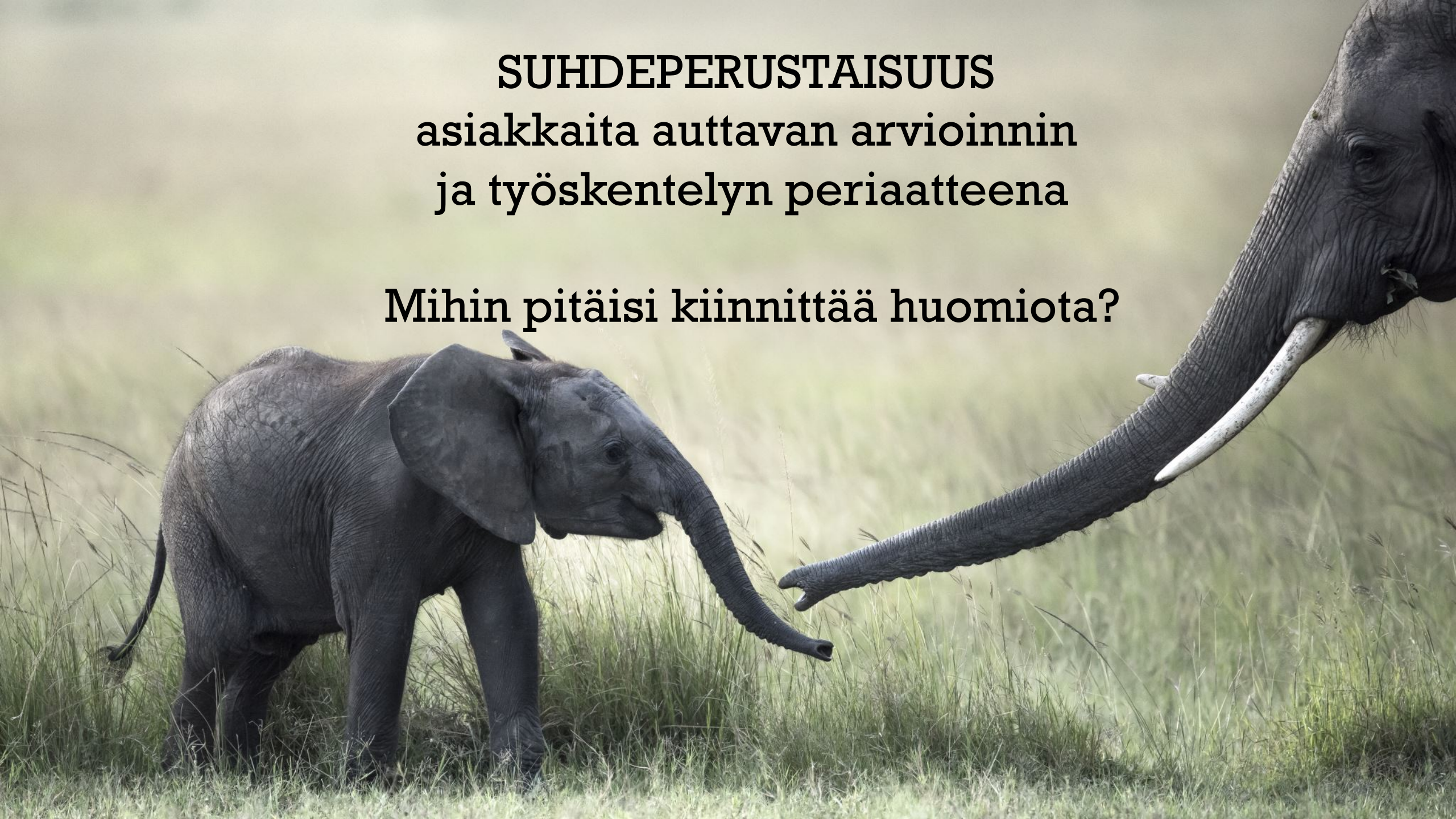
5.11. 2:00

Ymmärretäänkö arviointi ja auttaminen erillisiksi?
Millä tavalla arviointi edistää avuksi olemista?
Millä tavalla arviointi voi jo itsessään olla avuksi?

SUHDEPERUSTAISUUS
asiakkaita auttavan arvioinnin
ja työskentelyn periaatteena

Mihin pitäisi kiinnittää huomiota?

TAPAAAN KOHDATA

Miten meidän pitäisi tässä,
tänään

yhdessä olla ja puhua...
jotta lapset läheisineen
hyötyisivät siitä?

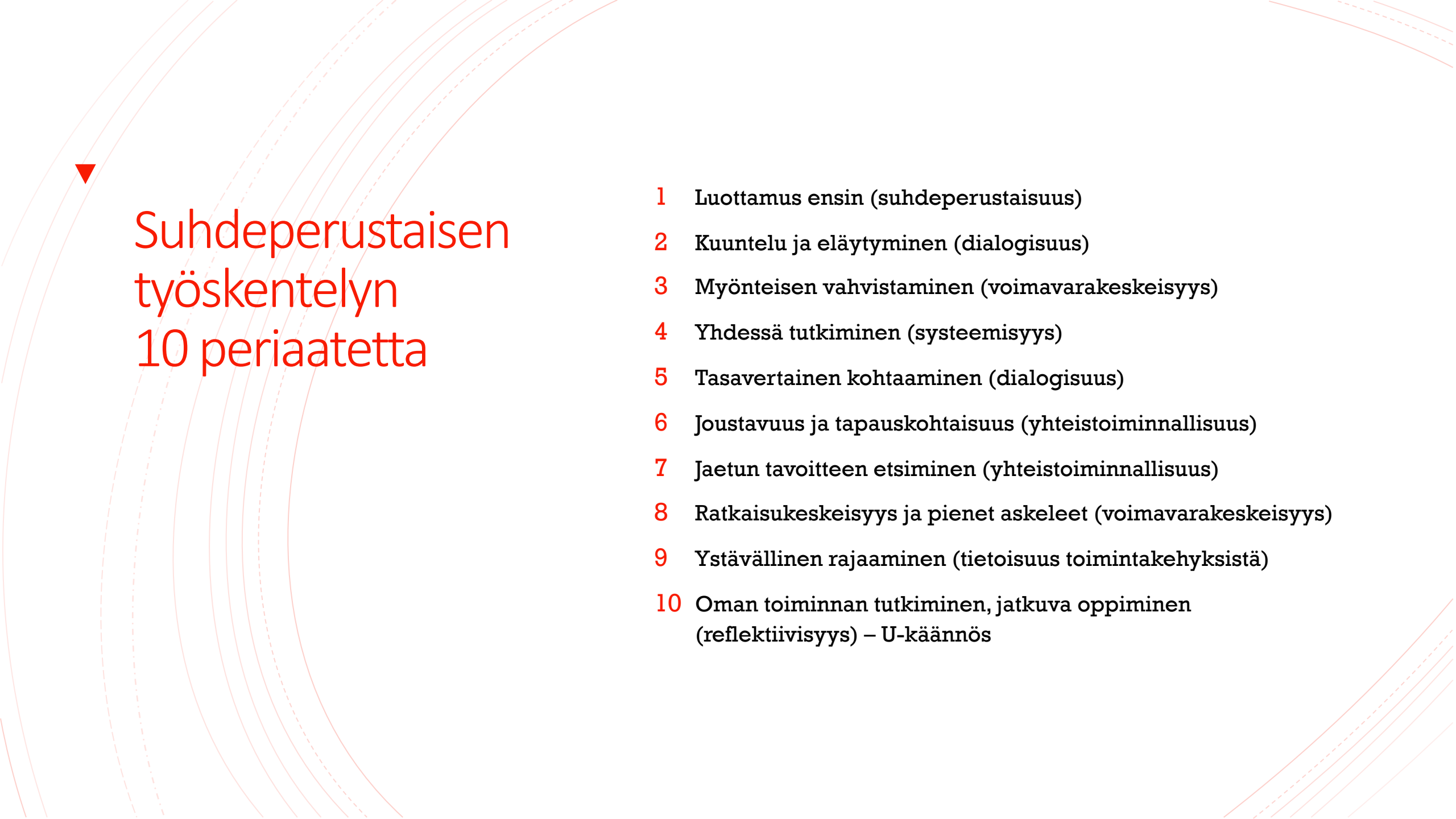
- luottaisivat
- kiinnostuisivat
- uskaltaisivat puhua
- kokisivat kohtaamiset
turvallisina ja
kunnioittavina
- uskoisivat, että meistä
on apua

LASTEN KOHTAAMISEN PACE- PERIAATTEET

P = playfulness
A = acceptance
C = curiosity
E = empathy

Daniel Hughes

Suhdeperustaisen työskentelyn 10 periaatetta

- 1 Luottamus ensin (suhdeperustaisuus)
- 2 Kuuntelu ja eläytyminen (dialogisuus)
- 3 Myönteisen vahvistaminen (voimavarakeskeisyys)
- 4 Yhdessä tutkiminen (systeemisyy)
- 5 Tasavertainen kohtaaminen (dialogisuus)
- 6 Joustavuus ja tapauskohtaisuus (yhteistoiminnallisuus)
- 7 Jaetun tavoitteen etsiminen (yhteistoiminnallisuus)
- 8 Ratkaisukeskeisyys ja pienet askeleet (voimavarakeskeisyys)
- 9 Ystävällinen rajaaminen (tietoisuus toimintakehyksistä)
- 10 Oman toiminnan tutkiminen, jatkuva oppiminen (reflektiivisyys) – U-käännös

Millainen tahansa
moniammatillinen työ ei
ole asiakkaille avuksi

- Ammattilaisten yhteistoiminta koetaan hyödyllisenä kun
  - kun se on asiakkaan näkökulmasta ennakoitavaa ja turvallista
  - kun verkostotapaamisissa on selkeä rakenne
  - kun tapaamisissa ja työskentelyssä lähdetään liikkeelle siitä, mikä on asiakkaalle ajankohtaista/tärkeää
  - kun työskentelyssä rakentuu jaettu ymmärrys tilanteesta
  - kun asiakkaalle välittyy työskentelyssä tunne, että ammatillaiset koordinoivat yhteistoimintaansa
  - kun verkostotyössä on mukana luotettu työntekijä

*Lähde: Widmark C., Sandahl C, Piuva K. & Bergman D. (2013)
Parents' experiences of collaboration between welfare professionals regarding children with anxiety or depression - an explorative study. International Journal of Integrated Care, Vol 13, Iss 4 (2013)*

Tiina Civil ym. (2019)
Systeeminen lastensuojelu
monitoimijaisuuden
ja osallisuuden varmistavana
verkostotyönä.

**I VALMISTAUTUMINEN
LAPSEN JA PERHEEN
KANSSA**

- ydinasian määrittely
- keitä kutsutaan mukaan
- miten toimitaan

**II YHTEISTYÖKUMPPANIN
PEREHDYTYS**

- viesti käsiteltävästä ydinasista
- sovitaan etukäteen, miten tapaamisessa toimitaan

**IV YHTEINEN TYÖSKENTELEY
TAPAAMISEN JÄLKEEN**

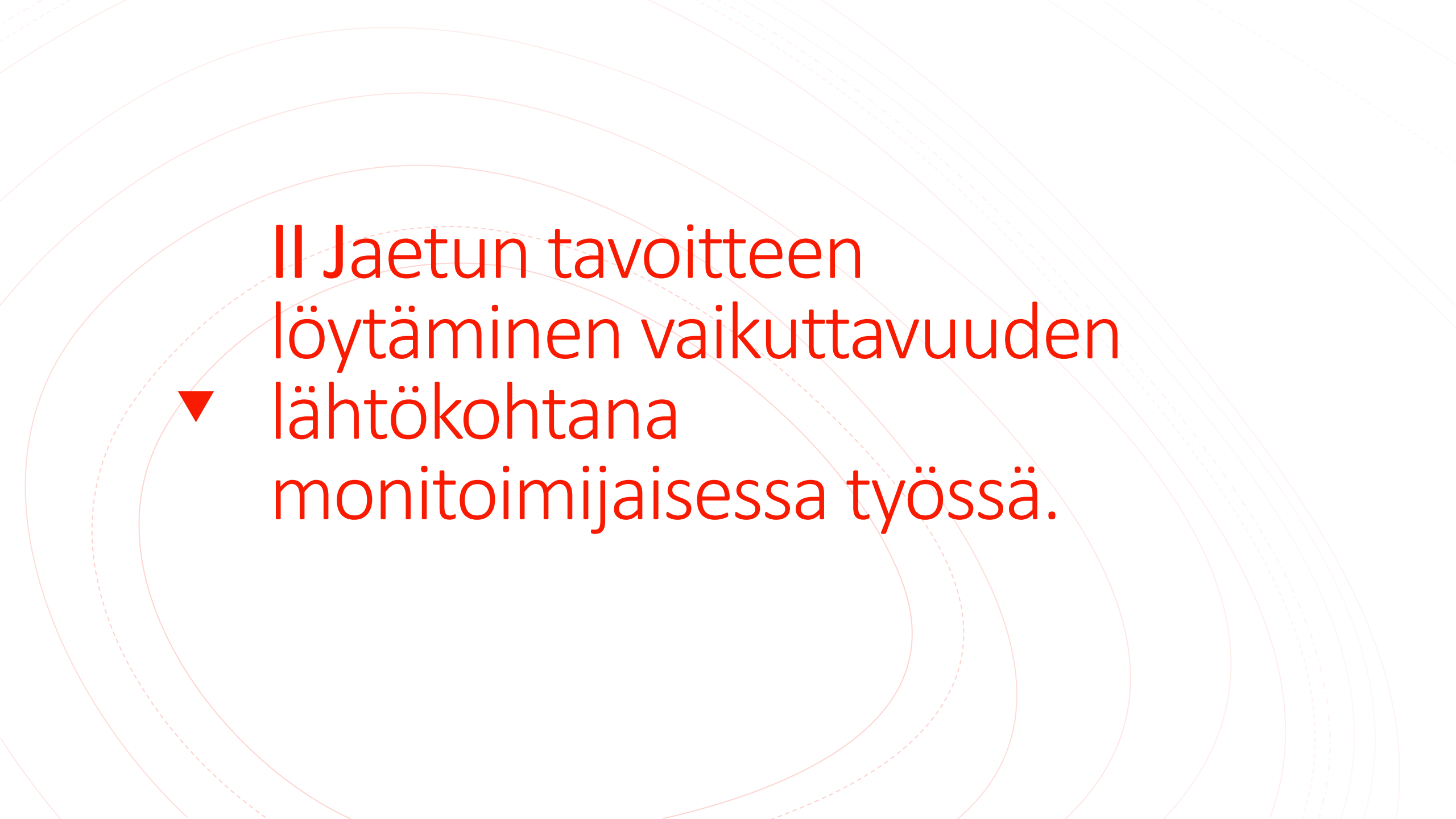
- pohjana yhteinen suunnitelma, pienet askeleet työpariudet muu yhteinen työ

**II YHTEINEN TYÖSKENTELEY
TAPAAMISESSA**

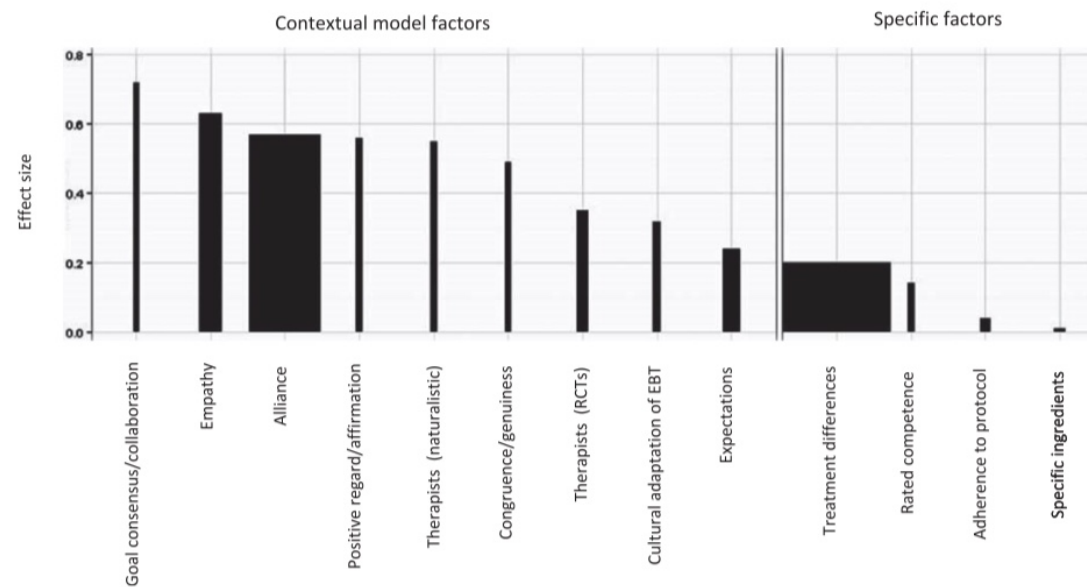
- kohtaaminen, rauhallisuus
- selkeä rakenne
- reflektio, jossa fokus ydinasiaassa
- yhteinen suunnitelma

Mitäs te
tästä?

-
- The background of the slide features a series of concentric circles in a light red or pink hue, centered around the text. The circles vary in radius, creating a subtle, organic pattern.
- II Jaetun tavoitteen löytäminen vaikuttavuuden
  - ▼ lähtökohtana monitoimijaisessa työssä.

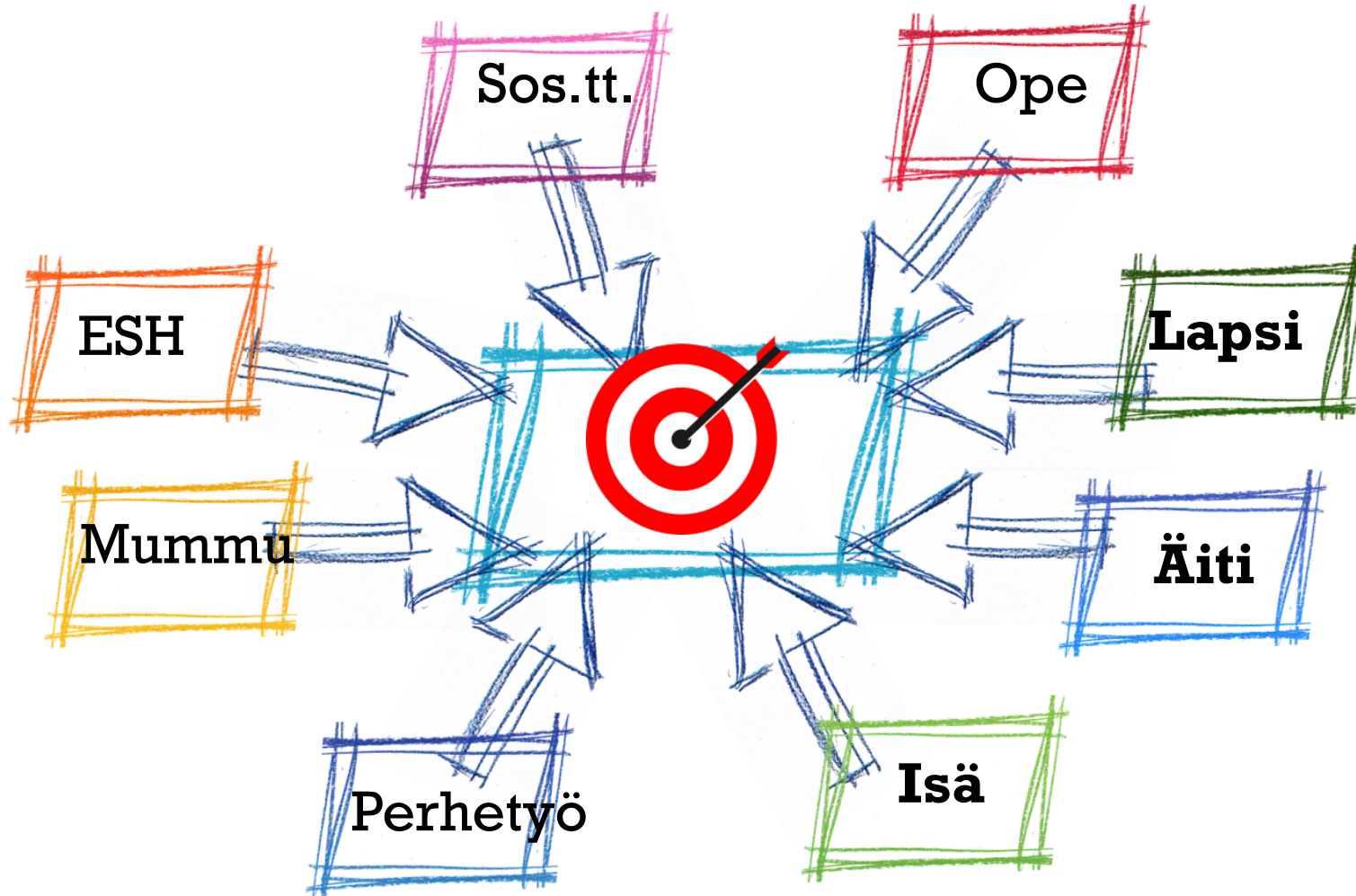
Figure 1 Effect sizes for common factors of the contextual model and specific factors. Width of bars is proportional to number of studies on which effect is based. RCTs – randomized controlled trials, EBT – evidence-based treatments

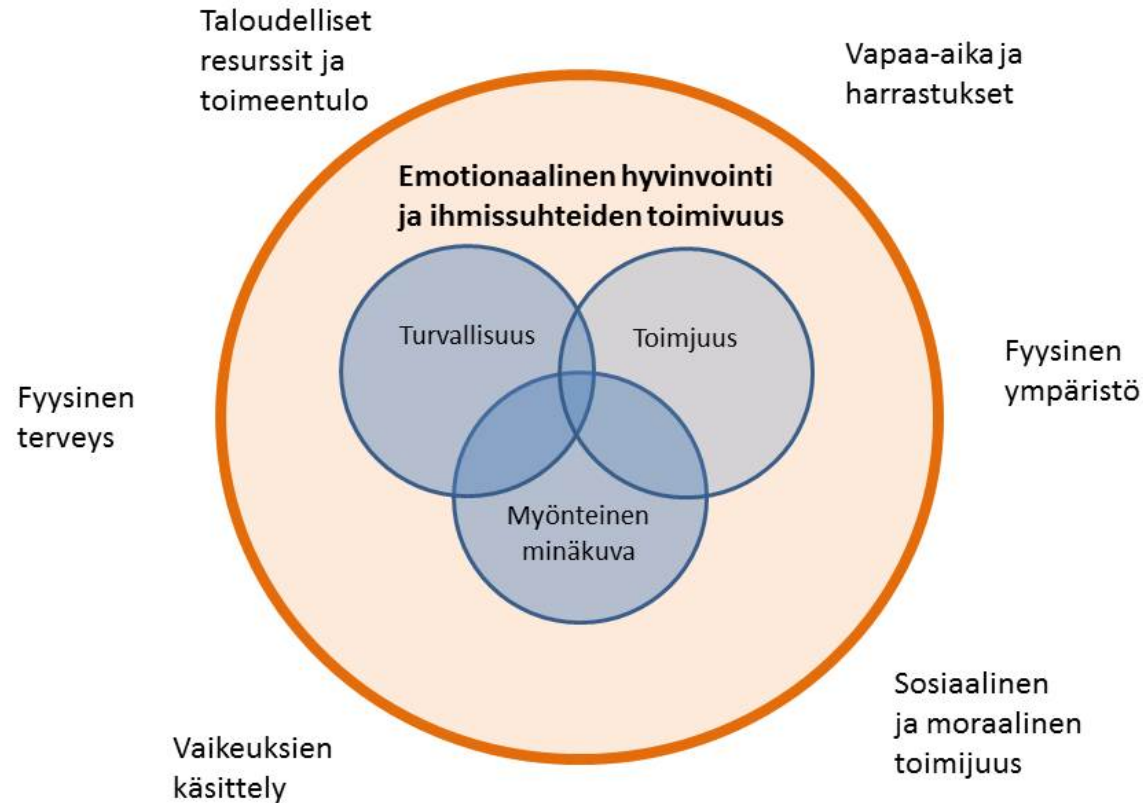
Jaetun tavoitteen rakentuminen vaikuttavan
työskentelyn lähtökohtana

Wambold 2015

Miten läheiset, lapsi ja verkosto voivat
yhdessä löytää **jaetun tavoitteen** lapselle
ja nuorelle sekä heidän läheisilleen **tärkeissä asioissa?**

Lasten kokemus hyvinvoinnista tavoitteiden asettelun lähtökohtana

Fattore, Mason & Watson (2009). When Children are Asked About Their Well-being: Towards a Framework for Guiding Policy

Tulevaisuus- ja voimavara- keskeisyys polkuna jaetun tavoitteen löytämiseen

- Lapsen ja perheen visio hyvästä tulevaisuudesta ohjaamaan työskentelyä
- Ammattilaisten tehtävänä on auttaa perheenjäseniä löytämään perheelle tärkeä tulevaisuuden tahtotila/unelma/unelmat sekä voimavarat, joilla unelma voidaan saavuttaa
- Keskeistä kysyä lapselta hänelle tärkeistä asioista arjessa
- Keskeistä kysyä vanhemmilta mitä hän toivoo lapselleen ja millaista toivoisi perhe-elämän olevan
- Tärkeää tutkia lasten ja vanhempien kanssa, mikä toimii jo hyvin, mitä voimavaroja on ja mistä saa tukea
- Unelman toteutumisen esteitäkin tutkitaan yhdessä: millaisia asioita on unelman/tavoitteen esteenä, mikä huolestuttaa
- Tärkeää kysyä myös verkostolta, millaisia asioita he pitävät tärkeinä tulevaisuuden tavoitteina lapsen ja koko perheen näkökulmasta

Yhteistoiminnallinen auttamiskartta

Hyvä tilanne/mitä toivotaan?

Mikä huolestuttaa / on esteenä
hyvälle tilanteelle?

Mikä voisi auttaa? Mitä
voimavaroja on? Keiltä voisi
saada apua?

Millaisin askelin edetään/mitä sovitaan?
Kuka tekee mitäkin?

Mitäs te tästä?

▼ Monitoimijainen arviointi

Tiedon siirtämistä ja/vai yhteisen
ymmärryksen syventämistä?

Mitä pidämme tärkeänä tietona?

Mistä kaikesta meidän tulisi tietää?

Mihin tietoa tarvitaan? Kuka tarvitsee?

Millainen "tietäminen" saa aikaan myönteistä muutosta?

1 Kontekstuaalinen, lapsen ja perheenjäsenten arjen tieto

Millaista on lapsen tai nuoren ja läheisten päivittäinen elämä?

Mitä lapsi/nuori kokee ihmissuhteissaan, arjessaan ja eri ympäristöissään?
Mitä hän toivoo, mistä pitää?
Mikä on hänelle vaikeaa?

Millaisia asioita lapsi läheisineen kokee toistuvasti arjessaan?

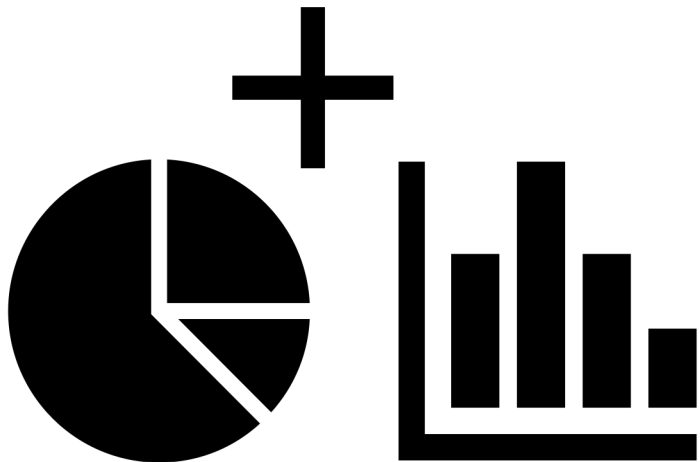

Asiantuntijoiden tieto

Esimerkiksi tieto lapsen oppimisen erityispiirteistä, terveydentilasta

Moniäänisyys

Ymmärryksen luominen siten että kaikki näkökulmat kuullaan

Järjestelykärki – nopeat ratkaisut,
ammattilaisen tilannearvio

Luottamuskärki
- halu rakentaa suhteita,
joiden varassa voidaan
käsitellä vaikeitakin asioita

Yhdessä tutkimisen kärki
– halu ymmärtää,
mistä on kyse

Mikä kärki edellä olemme tottuneet ratkomaan ongelmia?

SOSIAALINEN KONSTRUKTIONISMI:

Tiedostan, että tuotamme jatkuvasti yhdessä todellisuutta puhumalla siitä tietyllä tavalla

KONTEKSTUAALISUUS:

Olen kiinnostunut lapsen arjesta, kokemuksista ja siitä, mitä eri asiat lapsen arjessa hänelle merkittyvät

KONSTRUKTIVISMI:

Tiedostan, että jokainen näkee maailman aivan omalla tavallaan, en oleta, että ymmärrämme asiat samalla tavalla

ITSEREFLEKTIIVISYYS:

Pyrin olemaan tietoinen omista tulkinnoistani, toimintataipumuksistani ja ennakkoluuloistani

FOKUS: Kiinnitän huomiota Systeemiin, en vain yksilöön

SIRKULAARISUUS :

Olen tietoinen siitä, että vuorovaikutus on toistuvaa ja että syy- seuraus-suhteet ovat kehämäisiä, asioille ei ole yhtä syytä

TARINOIDEN JA KIELEN KESKEISYYS:

Kiinnitän huomiota lapsen ilmaisuun ja tapaan puhua, koska se kertoo paljon

VUOROVAIKUTUS:

Pyrin huomaamaan, miten lapsen ympärillä elävät ihmiset ja tapahtumat koko ajan vaikuttavat lapseen

VALTA: Pyrin olemaan tietoinen omaan asemaani liittyvän vallan ja valtasuhteiden merkityksestä

Systeminen
työntekijä =
arvostava ja
sensitiivinen,
utelias ja tutkiva

1. Tiedänpö ja olenko kiinnostunut siitä, millaisessa ihmissuhteiden ja arjen muodostamassa "systemissä" lapsi/nuori elää?
2. Tiedänpö, millaisia kokemuksia hänelle rakentuu vuorovaikutuksessa tärkeisiin toisiin, perheessä, koulussa, kaveripiirissä, harrastuksissa?
3. Huomaanko millaisia tarinoita lapsesta/nuoresta kerron tai miten lapsesta puhutaan? Miten lapsi itse, perheen jäsenet, koulun aikuiset, muut yhteisöt puhuvat?

Systeminen
työntekijä =
arvostava ja
sensitiivinen,
utelias ja tutkiva

4. Tiedätkö, miten muiden toiminta vaikuttaa lapseen/nuoreen? Kun äiti/isä/kaveri/opettaja/muu tärkeä ihminen toimii jollain tavalla, miten se vaikuttaa lapseen? Jos itse alkaisin toimia jollain muulla tavalla, mitä siitä seuraisi?

5. Tunnistanko, miten tulen eri tilanteissa käyttäneeksi valtaa suhteessa lapseen/nuoreen/hänen läheisiinsä? Ymmärrätkö, miten se vaikuttaa suhteeseemme? häneen, heihin?

6. Tiedostanko, mitä ajattelen lapsesta? Miten tulkitSEN häntä? Miten selitän hänen toimintaansa? Mihin huomioni kiinnittyy? Mikä jää minulta huomaamatta? Millaisia uskomuksia minulla on liittyen lapseen, joita olisi tärkeää vielä ottaa pohdittavaksi?

Systeminen
työntekijä =
arvostava ja
sensitiivinen,
utelias ja tutkiva

7. Mitä tiedän siitä, miten lapsi/nuori kokee oman elämänsä ja miten hän tulkitsee asioita?

Ymmärrätkö, miten lapsen/nuoren ajattelutavat ovat muodostuneet? Tavoitanko lapsen/nuoren näkökulman, ajatukset, toiveet ja kokemukset? Entä läheisten?

8. Tiedätkö, millaista lapsen arki ja sen tärkeät ympäristöt ovat? Missä lapsi viettää aikaansa fyysisesti? Millaista hänellä on eri ympäristöissään eri aikoina? Koulupäivinä? Niiden jälkeen? Viikonloppuisin? Loma-aikoina?

Systeminen
työntekijä =
arvostava ja
sensitiivinen,
utelias ja tutkiva

9. Tunnistanko, miten yhteisönä lähestymme lasta ja hänen läheisiään puhumalla lapsesta/nuoresta tietyllä tavalla?

10. Tunnistanko, mitä tavastani/tavastamme puhua ja ajatella seuraa lapselle, hänen minäkuvalleen ja toimijuudelle?

Miten
Iverkostot
oppivan
yhdessä
luomaan
tilaa ja
rakenteita
arvostaville,
kuunteleville,
moniäänisille
kohtaamisille?

Yhteenvetoa

SUHDEPERUSTAISUUS

Lapsia ja perheitä tukevan monitoimijaisen arvioinnin ja työskentelyn perusta rakentuu hyvälle kohtaamisille ja luottamuksen luomiselle

JAETTU TAVOITE

Jaetun tavoitteen löytäminen on ratkaisevaa työskentelyn tuloksellisuudelle.

Tulevaisuus- ja voimavarakeskeinen työskentely auttaa perhettä ja verkostoa löytämään tavoitteita, jotka ovat lapselle läheisineen tärkeitä ja merkittäviä.

JAETTU YMMÄRRYS

Monitoimijaisen arvioinnin tavoitteena on tukea muutosta.

Muutoksen aikaan saamiseksi ei riitä, että ammattilaiset tuottavat ja siirtävät tietoa toinen toisilleen lapsesta ja perheestä. Muutosta tuottaa dialogi, jossa kaikki pääsevät tuomaan esiin omaa asiantuntemustaan. Lapset läheisineen ovat parhaita asiantuntijoita omassa elämässään.

Mitäs te
tästä?

A black and white photograph of a maple leaf with water droplets, resting on grass and other leaves. The leaf is the central focus, with its veins clearly visible. Several small, round water droplets are scattered across its surface. The background is a soft-focus mix of other leaves and blades of grass, creating a sense of a natural, outdoor setting.

Kiitos kuuntelemisesta!